

Asia: VN/13615/2019

Lausuntopyyntö valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry (LIITU) kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta.

Lausunto liittyy tieliikenteen toimenpideohjelmaan

- 1) Ajokortin hankkimisjärjestelmän pitkäjänteinen kehittäminen toimenpidelistalle
- 2) Kuljettajantutkinnon tosiasiallinen kehittäminen toimenpidelistalle.

Ajokortin hankkimisjärjestelmän kehittäminen

Liikenneosaamisen lisäämiseksi on mainittu kaksi tärkeää menetelmää, kasvatus ja koulutus. LIITU ehdottaa toimenpiteisiin lisättäväksi ajokortin hankkimisjärjestelmän pitkäjänteinen kehittämisen uusien kuljettajien tietojen ja taitojen varmistamiseksi ja liikenneosaamisen parantamiseksi.

Ajokorttiin johtavaa koulutusta on viimeisinä vuosikymmeninä ennen vuoden 2018 ajokorttilain muutosta koetettu parantaa säätelemällä opetusmääriä ja sisältöjä sekä opetuksen jakotusta ohjaavaa opetussuunnitelmaa uusimpien teoreettisten näkemysten mukaisesti. Vuoden 2018 muutoksessa opetusvaatimuksia kevennettiin radikaalisti ja kannusteena opetuksen kehittämiseksi valittiin kuljettajantutkinnon säätely. Tutkinnon arvellaan ohjaavan opetusta, ja kun tutkinnon edustavuutta parannetaan, myös opetuksen ajatellaan muuttuvan toivottuun suuntaan.

Tutkinnon muuttamiselle on monia mahdollisuuksia ja suuntia. Kokonaan eri asia on kehittää tutkintoa niin, että lopputuloksesta tulisi järkevä. Tutkinnon kehittäminen ei välttämättä tuota sen

turvallisempia kuljettajia, eikä anna takeita edullisemmasta ajokortin hinnasta. Vastuullisuuden ja kypsyiden mittaaminen, tyyppillisen toiminnan arviointi, turvallisuusmotiivien luotettava arviointi ja vastaavat asiat olisivat tulevan kuljettajauran turvallisuuden ennustamisen kannalta olennaisia. Niiden luotettava ja tasalaatuinen arviointi kuljettajantutkinnoissa on kuitenkin vaikeaa tai mahdotonta.

Tutkintopainotteisen mallin vaikutuksista ja tuloksellisuudesta ei ole vielä esitetty näyttöjä.

Ajokortin hankkimisjärjestelmän tehtävänä on varmistaa, että ajo-oikeuden saavalla henkilöllä on riittävät valmiudet selviytyä liikenteessä. Hyvässä järjestelmässä tavoitteet, koulutusprosessi, tutkinto ja opettajien osaaminen ovat tasapainossa keskenään. Nykyisessä tutkintopainotteisessa ajokorttikoulutuksessa kuljettajakoulutuksen tavoitteet ja lähtökohdat eivät tarkastele järjestelmän kehittämistä kokonaisuudessaan.

Suomalaista ajokortin hankkimisjärjestelmää on kehitettävä pitkäjänteisesti tutkimustietoon ja ajamisen sekä oppimisen teorioihin nojautuen. Erityisesti henkilöauton ajokortin monivaiheinen suorittamismalli oli esimerkki, joka syntyi kuljettajaopetus- ja tutkintojärjestelmän yhteisestä kehittämisestä. Kuljettajaopetus on laajin ja kattavin liikennekasvatuksen kanava Suomessa. Koska uusien kuljettajien vahinkoriski on korkea ja liikenneonnettomuudet ovat merkittävä kansantaloudellinen ongelma, on kuljettajakoulutusjärjestelmän muuttamiselle oltava aina vahvat perusteet. Järjestelmää on kehitettävä turvallisuusnäkökulmaa painottaen moniammatillisena yhteistyönä. Hyviin lopputuloksiin päästään kehittämällä järjestelmää vähin erin kokeilujen ja tutkimuksen avulla.

Kuljettajantutkinnoin kehittäminen

Liikenneosaamisen lisäämiseksi on mainittu kaksi tärkeää menetelmää, kasvatus ja koulutus. LIITU ehdottaa toimenpiteisiin lisättäväksi kuljettajantutkinnoin kehittäminen uusien kuljettajien tietojen ja taitojen varmistamiseksi ja liikenneosaamisen parantamiseksi.

Kuljettajantutkinto toimii vuosittain n. 110 000 uuden kuljettajan tietojen ja taitojen varmistamisen tarkastuspisteenä. Nuoria kuljettajia (15-18 v.) tästä joukosta on n. 75 000 eli lähes 70 %, joista useimmalle kysymyksessä on ensimmäinen ajokortti.

Ajokorttilain mukaan kuljettajantutkinnoin tarkoituksena on varmistaa, että ajokorttia suorittavalla on tarvittavat tiedot ja käytännön ajotaito toimia vastuullisena kuljettajana itsenäisesti ja turvallisesti erilaisissa liikennetilanteissa ottaen huomioon myös sosiaalisuuden ja ekologisuuden vaatimukset. Kuljettajantutkinnoilla on näin ollen keskeinen tehtävä varmistaa, että uusilla kuljettajilla on heti ajouran alusta alkaen turvalliset ajovalmiudet itsenäiseen ajamiseen.

Nykyinen tutkinto on edelleen määrämuotoisen ennaltaehkäisevän opetuksen vastinpari eikä vastaa sisällöltään tarkastuspistettä, jossa uuden kuljettajan ajovalmiudet tulisi kattavasti mitattua. Uusien kuljettajien turvallisten ajovalmiuksien näkökulmasta tutkinnon sisällöt ovat ratkaisevia. Kuljettajantutkinto on kattavin tarkastuspiste liikenneosaamisen varmistamiseksi.

Huomiota nykyisestä kuljettajantutkinnosta

- teoriakokeen riskien tunnistamisen osio on jäänyt vaatimattomimpaan tietokonepohjaiseen simuloinnin tasoon
- ajokokeen suorituspaikkakunnan liikenneympäristölle ei ole asetettu tiukempia vähimmäisvaatimuksia
- ajokokeessa käytettäviä reittejä ja liikenneympäristöjä ei ole määritelty tarkasti
- tutkinnon luotettavuudessa ja tasalaatuisuudessa on suuria alueellisia vaihteluja
- tutkinnon pitkäjänteisen kehittämisen tuloksia ei ole julkaistu.

LIITU ehdottaa teoriakokeen kehittämiseksi

- kokeen aikapaineistamista
- riskientunnistamista mittaavan osion kytkemistä ennen koetta annettavaan opetukseen
- liikennevahinkotilastojen tietojen hyödyntämistä sisällöissä
- simulaatiota riskientunnistamista mittaavan osion alustaksi.

LIITU ehdottaa ajokokeen kehittämiseksi

- ajokokeen suorituspaikkakunnan liikenneympäristön optimaalisempaan hyödyntämistä
- ajokokeessa käytettävien reittien ja liikenneympäristöjen tarkempaa määrittelyä
- sallittujen virheiden määrän vähentämistä
- lievien virheiden painoarvon tiukentamista
- mopon ajokortin saamiseksi ajokoetta liikenteessä
- palautteellisuuden lisäämistä
- ajokokeen vastaanottajien hyväksymisprosenttien julkaisemista avoimessa tietokannassa.

Sampsa Lindberg

toiminnanjohtaja

Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry

Lindberg Sampsa

Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry